

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ҚАЗІРГІ ӘЛЕУМЕТТІК МӘДЕНИ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ
НАҚТЫЛЫҚТАҒЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАР – ТӘРБИЕНІҢ
ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ

I КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

«ЦЕННОСТИ КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ
В СОВРЕМЕННЫХ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ
И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ РЕАЛИЯХ»

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

I КНИГА

Қостанай қ., 2025 ж.
г. Қостанай, 2025 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлығасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Скударева Галина Николаевна**, педагогика ғылымдарының докторы, доцент, Ресейлік Мәскеу облысындағы Мемлекеттік жоғары білім беру ұйымы «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректоры, педагогика кафедрасының меңгерушісі, Ресей; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар - тәрбиенің тұжырымдамалық негізі:
Қ 22 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: I Кітап, 27 ақпандағы 2025 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2025. – 1916 б. = Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях: Материалы международной научно-практической конференции: I книга, 27 февраля 2025 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2025.–1916 с.

ISBN 978-601-356-498-2

Жинақта Алтынсарин оқуларының «Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар – тәрбиенің тұжырымдамалық негізі» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары жарияланған. Бұл Қазақстандық білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеудің құндылықтары туралы зерттеулер, еліміздің ұлттық біртұтас тәрбие бағдарламаны жүзеге асыру жолдары, жас ұрпақты тәрбиелеуде халықаралық және отандық тәрбие мәселелері ескеру жолдары, мектеп пен отбасының қоғамдық тәрбие күштерін біріктіру туралы пікірлері, зерттеу ұсынылымдары туралы мақалалар жинақталған.

Жинақта білім беруде ұлттық тәлім-тәрбие құндылықтарын еңгізудің өзекті мәселелері, озат тәжірибелер, біртұтас тәрбиенің бағыт-бағдарымен тенденцияларын айқындалып, сондай-ақ қолжетімділікпен инклюзивтілікті қамтамасыз ету, барлық деңгейлердегі мазмұнның құндылық аспектісін өзектендіру, білім беру ұйымдарында ашықтық пен ынтымақтастық ахуалын құру, білім беруді дамыту мен психологиялық-педагогикалық қолдаудың инновациялық форматтарымен тиімді тәжірибелерін еңгізу, педагогикалық ғылым мен практиканы интеграциялау қарастырылған.

Конференция материалдары қазіргі білім беру контекстіндегі Ы. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының өзектілігін, оқытудың гуманистік теориясының ғылыми негіздерін, қазіргі педагогикалық білім берудегі ғылым мен практиканың өзара байланысы мәселесін шешу жолдарын, интегративті жүйе ретіндегі кәсіпке дейінгі педагогикалық білім берудің маңыздылығын, цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, педагогтардың тәрбие мәселелерін өз қызметтерінде шешу жолдары айқындалған.

Бұл жинақтың материалдарын ғалымдар, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушылары, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілер, педагог-психологтар, магистранттар мен студенттер пайдалана алады.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях», определяющие общие направления тенденции внедрения национальной программы «Біртұтас тәрбие», такие, как ценностные аспекты воспитания подрастающего поколения, анализ возможностей и лучших практик по внедрению единой программы воспитания, поддержка взаимодействия школ и семьи в воспитании ценностных ориентиров детей и молодежи, изучение путей создания безопасной и поддерживающей образовательной среды в организациях образования.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия Ы. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, педагогической готовности педагогов к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-498-2

9 786013 564982

УДК 37.02
ББК 74.00

УДК 37.017.925

ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИН МҰРАЛАРЫНДАҒЫ ЖАЛПЫАДАМЗАТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР ЖҮЙЕСІ

Құрман Несібелі Жәкенқызы

педагогика ғылымдарының докторы, профессор
М.В.Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік
университеті Қазақстан филиалы
Астана қ., Қазақстан

Курманова Бактыгул Жакеновна

педагогика ғылымдарының докторы, профессор
Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университетінің
Ақтөбе қ., Қазақстан

Аңдатпа

Мақалада Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық мұрасындағы жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесі әлемдік ұл педагогтер еңбектерімен сабақтастықта қарастырылапды. Шығыстық, еуропалық, қазақы адамгершілік құндылықтардың өзара байланысы жалпыадамзаттық мұраттардан туындайды. Жалпыадамзаттық құндылықтардың адам ұрпағының өмірінде басты орында болуы осы мақсатқа бағдар ұстап құрылған педагогикалық жүйеге байланысты.

Түйінді сөздер: Ыбырай Алтынсарин, ұстаздық, жалпыадамзаттық құндылықтар сабақтастығы, қазақ педагогикасының ерекше әлемі

Аннотация

В статье рассматривается система общечеловеческих ценностей в педагогическом наследии Ыбрая Алтынсарина во взаимосвязи с трудами всемирно известных педагогов. Взаимосвязь восточных, европейских и казахских нравственных ценностей вытекает из общечеловеческих идеалов. Для того чтобы у подрастающего поколения общечеловеческие ценности были на главном месте, необходима педагогическая система направленная именно для этой цели.

Ключевые слова: Ыбрай Алтынсарин, преемственность общечеловеческих ценностей, особый мир казахской педагогики

Abstract

The article examines the system of universal values in the pedagogical heritage of Ibrai Altynsarin in connection with the works of world-famous teachers. The relationship between Eastern, European and Kazakh moral values is derived from universal ideals. In order for universal values to take a leading place in the younger generation, a pedagogical system specifically aimed at this goal is needed.

Key words: Ibrai Altynsarin, continuity of universal values, the unique world of Kazakh pedagogy

Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық мұрасын жалпыадамзаттық құндылықтар тұғырынан қарастыруда ұлы Ұстазымыздың білімді адамзат жинақтаған таза бұлақтарынан алғанын көреміз. Ол бұлақтар қазақы ұлттық құндылықтар жүйесі және дұрыс жинақталған әлемдік құндылықтар жүйесінен құралады.

Осы саф таза бұлақтардан жиған білімін бір арнаға тоғыстырып, толықсыған білімін енді қазақ балаларына үйретудің, осы жалпыадамзаттық құндылықтар нәрімен суарып, халқымыздың болашағын бойын тіктеп, жанарын нұрландырып, рухы қуаттанып, еңсесі биік болуын көздеп құрған ерекше педагогикалық жүйесін тани аламыз. Біздің қолымызда, әрине Ыбырай Алтынсариннің жазуы әбден мүмкін «педагогикалық концепциясы» жоқ. Біз қолда бар материалдарды талдау арқылы, сақталған материалдардың мазмұндық болмысын ұлылық көшіндегі тұлғалардың көзқарастарымен байланыстыру, салыстыру арқылы ғана тани аламыз.

Ыбырай Алтынсариннің мұраларындағы құндылықтардың аймақтық, өлкелік, тіпті ұлттық шеңберден де өтіп, биіктегенін, жалпыадамзаттық құндылықтардың

жүйесінен орын алғанын көру Ұстазымыздың өрелі ойының соншалықты биік те терең, кең де ауқымды болғанын танытады.

Жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесі, заманауи ғалымдардың айтуы бойынша, әлем деңгейіндегі адамзаттың құндылық мәнге ие болған заттар, құбылыстар мен идеялар болып табылады. [1] Атап айтқанда, жалпыадамзаттық құндылықтарға әлемдегі барлық адамзат мойындайтын әлеуметтік–саяси және адамгершілік принциптер жатқызылады:

- жалпыадамзаттық идеалдар,
- жалпыхалықтық мақсаттар мен оларға жеткізетін игілікті жолдар,
- табиғат құндылықтары,
- бейбітшілікті сақтау мәселесі,
- халықаралық берекелі де игілікті саяси және экономикалық қарым–қатынас

т.б.

Ыбырай Алтынсариннің шығармаларын талдау арқылы ондағы идеалдардың адамзат тарихындағы алтын тізбектей жол салған ұлы данышпандардың идеалдарымен бір екенін түсінеміз. Сол арқылы Ыбырай Алтынсариннің де осы жалпыадамзаттық құндылықтарды үйрететін білім жүйесін қалыптастырған алтын тізбектің бір буыны екеніне көз жеткіземіз.

Ежелгі шығыстық заратуштралық данышпандардың адам баласына үйреткен құндылықтардың Ыбырай Алтынсарин мұраларында көрініс табуынан жалпыадамзаттық өркениеттің бар болуы мен дамуы – осы құндылықтарды балаға үйрету жолын өз заманына лайықтап салған ұлылықтың тізбегінің үзілмеуі деп түсінуіміз дұрыс болады. Өмірдің тәртіптелген құрылымы мен Өмірдің қозғалысындағы тәртіптілік өзара гармониялық үйлесімділікті сақтаған қозғалыста болуы үшін, жақсылық пен жамандықтың күресінен тұратын әрбір сәтті ақыл мен мейірімділікке толы ізгі мінезбен басқаруға үйрету – ұлылықтың ұлы мұраты. [2]

Бақыт пен Береке – адамның өмірлік мақсаты, оған қол жеткізу үшін адам баласы бақытты болуға іштей дайын болуы керек. Ал сыртқы материалдық игілік – ішкі бақытқа жетудің қысқа уақыттық көрінісі. Аз уақыттан соң келесі материалдық игілікті қалап тұратын адамның жаны тек ішкі сапалы, адамгершілікке толы өзгерісті басынан кешіргенде ғана жайланып, биікке бір саты өскенін сезіне алады. Сонау ежелгі заманда шығыс данышпандарының Ақиқат, Ізгілік, Тәртіптілік, Мейірімді ой, Мейірбан іс, Көркем сөз, Еңбек, Адамның Әлем алдындағы жауапкершілігі, Үлкенге құрмет, Өмірдің әр сәтін қадірлеу, Бақыт пен Береке идеалдарының барлығы Ыбырай Алтынсарин мұраларынан орын алған. Аталған құндылықтардың барлығын Ыбырай Алтынсариннің «Таза бұлақ», «Бақша ағаштары», «Бір уыс мақта», «Үнді» әңгімелерінен тани аламыз. Бұл қарапайым көрінетін әңгімелерді жас балалар ғана емес, жасөсірімізге де, жастарға да, тіпті ересектерге де қайта–қайта оқып отыру керек. Өйткені олардың мазмұнында жалпыадамзаттық құндылықтарды, адамгершіліктің терең тамырларын қарапайым сөзбен–ақ санасына нұрландыра орнықтыра алатын қуат бар.

Конфуциандық ілімнің мазмұнындағы данышпандық адамгершілік, моральдық құндылықтардың жүйесі сипатында көрініс береді. Адамды сүю, мейірімділік пен жанашырлық – конфуциандық ілімдегі басты ұғымдар. Ыбырай Алтынсариннің «Мейірімді бала» әңгімесінде қытайлық жұрттың заңына кішкентай қыздың тосқауыл қойған мейірімділігі мен оның мейірімділігін бағалай алған патшаның әрекеті суреттеледі. Бұл жерде отбасы үшін жауапкершілікті мойнына алып отырған кішкентай қыздың ақылдылығы мен әкесін қорғаған батырлығы және оны дұрыс бағалаған патшаның ісін бірдей талдау арқылы «рақымдылық», «жауапкершілік», «қоғамға, отбасына қызмет ету» деген құндылықтардың туын көтере тани аламыз. Конфуций ілімінің өзегі – адамға деген сыйластық пен қамқоршылық, тек

адамгершілік норма деп қана емес, адам өмірінің барлық сәтінде басшылыққа алынуы тиіс қалыпты іс–әрекет болуы тиіс деп саналады. Яғни адамдардың барлық уақыттағы өзара қарым–қатынасы тек қана адамгершілікке негізделуі керек.

Шығыстың құндылықтар жүйесі қалыптасқан буддалық ілімнің өзегі басқа адамға деген мейірбандық арқылы жан–дүниеңнің көзін ашу болып табылады. Ыбырай Алтынсариннің бұл алтын тізбектің құндылықтарын да кең қамтығанын көру арқылы Ұлы Ұстаздың дүниетанымының қаншалықты зор болғанына тағы бір көз жеткізе аламыз. «Аурудан аяған күштірек» деген әңгімесінен адамның жаны нұрлануы басқаға деген жанашырлықпен аяныш, жүрегінің жұмсақтығы арқылы болатынын түсінеміз. Ал жан нұрлануы – адамның тәнінің де, жанының да, рухының да қуаттануы дегенді білдіретіні белгілі. Кішкентай баланың анасын аяп: «Ауырмақ түгілі жаным көзіме көрініп тұр. Бірақ менің жанымның қиналғанын көрсе, әжем де қиналып, жүдемесін деп жатырмын», – деген сөзі жас баланың саналылығы мейірбандығымен ұштасып, тән қиналысын жеңе алатын нұрлы қуатты бойынан таба алатындай дәрежеге көтере алғанын көрсетеді.

Ата–бабамыздың рухани өмірінің асыл діңі болған асыл діні арқылы жалпыадамзаттық құндылықтарды сіңіруді Ыбырай Алтынсарин де ұстанған деп айта аламыз. Бұған Ұлы Ұстаздың «Мұсылманшылық тұтқасы» атты кітабы және балаларда асыл қасиеттерді тәрбиелеу мақсатымен жазылған шығармалары дәлел бола алады. «Асыл шөп» әңгімесіндегі Батима мен Злиханың өзара әңгімесіндегі «Сабыр» қасиетінің дәріптелуі, «Ондай шөп сенің қолыңа түспей ме деп қорқамын, оның аты – «Сабыр» деген», –деп, ерекше түсіндіріліп, оқыған адамның ойлануына жол салады. Мұсылман баласының жомарттығы, оның жүрегінің жұмсақ болуынан, қолындағы барымен бөлісе білуінен, садақа беруінен танылатыны белгілі. Ыбырай Алтынсариннің «Шеше мен бала» атты диалогтен құралған өте қызықты әңгімесінен тәрбиелік процестің өту сәттерін айқын көреміз. Ұлы Ұстаз сұрақ–жауап әдісі арқылы баланың бойында адамгершілік құндылықтардың біртіндеп қалыптасып жатқанын оқырманына айқын көрсетіп, жалпыадамзаттық құндылықтардың алтын тінін өрнектейді. Қолындағы ақшасын бір тентек балаға тордағы құсты жіберуі үшін аямай берген баласы мен жақсы тәрбиеге үйретіп отырған шешесінің үлгісі табиғатпен байланысты ғана емес, қоршаған ортаны сақтау үшін жауапкершілікті екенін саналы түрде ұғына алған жас ұрпақтың қалыптасу сәттерін айқын көрсеткен ерекше шығарма. Осы сарындағы «Ақымақ дос», «Жаман жолдас», «Салақтық» әңгімелері де мұсылмандық тазалық, адалдық, қайырымдылық қағидаларына үндескен шығармалар болып табылады. [3]

Жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесінен орын алған еуропалық даныш–пандық ой тізбегінің де көрінісін Ұлы Ұстазымыз Ыбырай Алтынсарин мұрасынан таба аламыз. Мифтер мен дәстүрлері мол еуропалық данышпандық ойлардың Ыбырай Алтынсарин педагогикалық жолында ерекше орын алатынын оның Паульсоннан, орыс ағартушыларынан алған әңгімелерінен көреміз. Ыбырай Алтынсариннің «Зеректік», «Әдеп», «Тәкаппарлық» атты әңгімелерінің мазмұны арқылы біз Сократтың адамгершілік идеалдарының, адамның осынау әлемдегі орны, этикалық тұрғыдан өресі биік тұрған құндылықтардың көрінісін тани аламыз. Платонның адами құндылықтар туралы ілімі қазіргі күнге дейін өзінің өзектілігін жоғалтпай келеді. Платонның айтуынша, әр адам өзінің табиғаты мен қадір–құрметіне сай әрекет ететін болса, қоғамда үйлесімділік пен әділдік орын алады, әр қоғам мүшесі қоғамның тепе–теңдігін сақтау үшін өз мүмкіндігін жүзеге асырып, әрекет ететін болады. Бұл идеалдарды біз Ыбырай Алтынсариннің «Талаптың пайдасы», «Алтын шеттеуік», «Тышқанның өсиеті» әңгімелерінен көре аламыз. Аристотельдің бақыт туралы (эудаймония) ілімі бір тараптан екінші тарапқа қарай жүгіре бермей, алтын ортада болудан табу туралы айтқан идеясы Ыбырай Алтынсариннің «Малды пайдаға

жарату», «Дүние қалай етсең табылады?», «Білгеннің пайдасы» деген әңгімелерінде жарқын көрініс берген.

Өз трактаттарында жалпыадамзаттық құндылықтарды тану және оны адамдарға үйрету жолдарын жан-жақты қарастырған мұсылмандық өркениеттің алтын ғасырының өкілдері деп танылатын Әбу Насыр әл-Фарабидің, Әл-Хорезмидің, Ибн Синаның, Әл-Бирунидің ортақ көзқарастары қайырымдылық пен қоғамдық игілік, парасат пен ақиқатты тануға деген ынтызарлық, білім мен мораль, ғылым мен адамгершілік, ақыл мен тәртіптілік туралы идеялары Ыбырай Алтынсариннің көптеген шығармаларында орын алған. Атап айтар болсақ, «Мұңсыз адам», «Қанағат», «Қыпшақ Сейтқұл», «Баланың айласы», «Бай баласы мен жарлы баласы» әңгімелері мен атақты «Кел балалар оқылық» өлеңінде айқын көрініс береді деп айта аламыз. Бұл әңгімелері өмірдің ақиқатын тану жолын айқындап, адами құндылықтарды тегіс қамтып тұрғандай әсер етеді.

Ыбырай Алтынсарин өзінің педагогикалық мұрасында Ян Амос Коменскийдің, Монтень, Монтескье, Жан Жак Руссо, тағы басқа ұлы педагогтердің К.Д. Ушинский, И.Я. Яковлев, И.Н. Ульянов тағы басқа ұлы педагогтердің еңбектеріне сүйенгені белгілі. Бұл адамгершілік идеясын ту қып көтерген ұлы ұстаздардың ізімен жүре отырып, Ұлы Ұстазымыздың өз заманындағы қазақ халқының болашағы үшін зор күрес қылуға бел буғанын көреміз. «Кел, балалар, оқылық» өлеңінде Ыбырай Алтынсарин білім мен ғылымның адам баласының өміріндегі ең басты құндылықтар екендігін көрсетеді:

Бір Аллаға сыйынып,
Кел, балалар, оқылық,
Оқығанды көңілге
Ықыласпен тоқылық.
Кел, балалар, оқылық,
Оқығанды көңілге
Ықыласпен тоқылық.
Сиса көйлек үстіңде
Тоқуменен табылған.
Сауысқанның тамағы
Шоқуменен табылған.
Өнер– білім бәрі де
Оқуменен табылған...
Ақ, қараны танымас.
Аяңшыл ат арымас,
Білім деген қарымас.
Жөн білмеген наданға
Қыдыр ата дарымас.

Ыбырай Алтынсариннің қазақтың өскелең ұрпағын заман дамуынан тыс қалып қоймай, әлемдік өркениеттік тыныста бір болуын, сөйтіп, жалпыадамзаттық құндылықтарды қазақ жас ұрпаққа меңгерту идеясы оның мектеп ісін қолына алудан бастауынан–ақ түсінеміз. Ұлы Ұстаз бұл туралы былай дейді: «Осылармен қабат бір ескеретін нәрсе – қазақ халқы азбаған халық, оның талабы біреу салып беретін тар шеңбердің қыспағына сыя алмайды. Оның ой–пікірі еркін. Оның келешегі үшін оған тек сана–сезім жағынан жалпы білім мен пайдалы өнерді үйренуі керек болып отыр». Қазақ халқының ұлттық құндылықтар жүйесінің ерекшелігі оның ешқашан азбайтын турашылдығымен, еркіндігімен, сырттан келетін тар шеңберге сыймайтын өрлігімен танылатынын Ыбырай Алтынсарин өзі де осылай атап кеткен.

Күлтөгінің ескерткішіндегі:

Алтай тауым Бесік болып тербеткен,

Жарқылдаған от пен Сарқыраған судың ішінде Ержеткен –
 Көк төңірінің оғландары
 Бүкіл түрік жұртының Арландары мен қабыландары,
 Бумын қаған мен Істемі қаған таққа қонды.
 Елімді ел етемін деп, Жерімді көгертемін деп
 Оттай асау, Оқтай ұшқыр Атқа қонды.
 Ормандар аңға толды.
 Өрісі малға толды.
 Жерінің тегінен Май ағып тұрған,
 Ағаштарының балағынан Бал ағып тұрған Ел болды.
 Құнары асыл Жер болды, – [4]

деп жазып кеткен Атамекен, туған жердің байлығы, батырлық, Отанды қорғау, әділдік, парасаттылық сияқты құндылықтардың Ыбырай Алтынсариннің «Әлім кісі», «Лұқпан әкім», «Қыпшақ Сейітқұл», «Әділдік», «Атымтай Жомарт», Жиренше шешен», «Қарағылыш», «Алтын Айдар», шығармаларындағы идеялармен сабақтас екенін көреміз. Бұл – Ұлы Ұстазымыздың мұрасындағы түркілік, қазақы құндылықтардың өзара өріле байланысып барып, жалпыадамзаттық құндылықтармен бірігетін ерекше жолын дидактикалық тұрғыдан айқын табуы.

Асан Қайғының Ел қадірі, Жер қадірі, жақсы адамның қадірі туралы толғаулары да Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық мұраларында сабақтастықпен жалғасын тапқан. Асан Қайғының:

Еділ бол да Жайық бол!
 Ешкімменен ұрыспа!
 Жолдасыңа жау тисе,
 Жаныңды аяп тұрыспа!
 Ердің құны болса да,
 Алдыңа келіп қалған соң,
 Аса кеш те қоя бер,
 Бұрынғыны қуыспа! –

деген жырларының адам бойындағы ізгі құндылықтарды тәрбиелейтін зор әлеуеті Ыбырай Алтынсариннің «Дүниеде жамандық неден?», «Тазша бала», «Данышпан Қазы» әңгімелерінде орын алған.

Ыбырай Алтынсариннің «Өнер–білім бар жұрттар» өлеңінің идеясы – әлемдегі білім мен ғылым дамуының қарқынынан қазақ балаларын қалдырмауды көздеген асыл мұраты. Бұл – тек поэзиялық талдауға жатқызатын шығарма емес, шындап келгенде, Ыбырай Алтынсариннің түп көздеген педагогикалық концепциясы.

Өнер–білім бар жұрттар
 Тастан салай салғызды;
 Айшылық алыс жерлерден,
 Көзіңді ашып – жұмғанша,
 Жылдам хабар алғызды.
 Аты жоқ құр арбаны
 Мың шақырым жерлерге,
 Күн жарымда барғызды.

Өнер мен білім үйрену арқылы заманның даму қарқынынан қалып қоймаудың, тарих сахнасындағы ұлт ретіндегі орнын жоғалтып алмаудың маңызы қаншалықты зор екендігін Ыбырай Алтынсарин жыр жолдары арқылы қазақ халқына түсінікті түрде көрсетеді:

Адамды құстай ұшырды...
 Теңізде жүзді балықтай,
 Дүниені кезді жалықпай,

Білгендерге осылар
 Бәрі–дағы анықтай,
 Білмегенде танықтай...
 Мал істейтін жұмысты
 От пен суға түсірді;
 Отынсыз тамақ пісірді,
 Сусыздан сусын ішірді

Ыбырай Алтынсарин білім мен өнер үйрену арқылы басқа елдердегі өз қатарынан қалмай, бақытты өмір сүруге апаратын жол тек білім алу мен ғылым үйрену деп санайды. Жалпыадамзаттық құндылықтар қазақстандық білім беру жүйесінің дамуына зор қуат берген Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық дәстүрінің басты қағидасы болып табылады деп айта аламыз. Ыбырай Алтынсарин тек білім алып, оқу үйренуді ғана емес, ең бастысы, Адам болып қалыптасудың тірегі болатын жалпыадамзаттық құндылықтарды игеруге бағытталған педагогикалық жүйе құрды. Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық жүйесі жалпыадамзаттық құндылықтар арқылы интеллектуалдық, моралдық, материалдық игіліктерге жетуге болатынын дәлелдеген ерекше жүйе болып табылады.

Жалпыадамзаттық құндылықтар мәселесі – мәңгі тақырыптардың бірі. Әр жеке адамның өмірі, болмаса тұтас бір халықтың, халықтардың рухани бірлігі, бітұтастығы, адам баласының игілікті қоғамда өмір сүруге ұмтылысы адамның рухани потенциалын интеграциялай қарастыруды қажет ететін тақырып болып саналады. Бір уақыттың бірнеше жаңаша сәттерінің өзара кірігуінің нәтижесі ретінде жаңа бір қажеттілік пен соны өтейтін тұлға мен жаңа жол табылып жатады. Ол соңынан жалпыадамзаттық құндылықтар тізбегіне ілесіп, адами жақсылықтар легін көбейткен процесс болып бағаланады. Ыбырай Алтынсариннің осындай замандар тоғысында қалыптастырған педагогикалық мұрасына жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесіне қосылған «алтын қор» деп қарау керек деп санаймыз. Ұстазымыздың қалдырған мұрасына әлі де жаңа заманауи көзқарастар тұрғысынан зерттеліп, талдаулар жасалынуы керек. Сонда ғана Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық мұраларындағы құндылықтардың философиялық деңгейде танылуына жол ашылады. Жалпыадамзаттық құндылықтардың қалыптасу процесі нақты–тарихи сипатқа ие болатыны белгілі. [5] Сондықтан қазақ елінде жаңа педагогикалық жүйе орнатып, ол жүйені материалдық және рухани ресурстармен өз қолымен жабдықтап, жаңа сүрлеу жолды салып берген Ыбырай Алтынсариннің тұлғалық болмысы да Данышпан тұлға ретінде құндылық болып саналады. Ұстаздың жолын жалғастырған тұлғалардың да жалпыадамзаттық құндылық жолын қазақ даласында қалыптастыруға қосқан үлесі осы бағытта әрі қарай сабақтастырылып қарастырылуы керек.

Әдебиеттер тізімі:

1. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. – Москва: Прогресс, 1990. – 495 с.
2. Панищев А.Л. Представления о человеке в культуре зороастризма // Человек. – 2018. – № 3. – С. 118–124.
3. Алтынсарин Ы. Қазақ хрестоматиясы. – Алматы: Білім, 2003. – 112 б.
4. Түрк Бітіг. – <https://bitig.kz/?lang=k&mod=2&bid=3&les=14&li=2>
5. Караковский В.А. Стань человеком: Общечеловеческие ценности – основа целостного учебно–воспитательного процесса.– Москва: Педагогика, 1993. – 80 с.

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

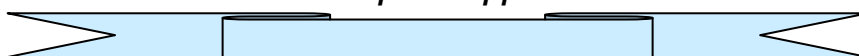
АЛҒЫ СӨЗ

ПРИВЕТСТВЕННОЕ СЛОВО

Сеитбек Бекенович Куанышбаев , география ғылымдарының докторы Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма - Төрағасы - Ректоры	3
---	----------

ПЛЕНАРЛЫҚ БАЯНДАМАЛАР

ПЛЕНАРНЫЕ ДОКЛАДЫ

Eva Smetanová	Education as a tool for cultural dialogue	6
Алиева Эльмира Максutowна	Основные принципы формирования ценностей и интересов у обучающихся в условиях образовательной среды	8
Сюндикова Данагуль Жаппасбаевна	Роль, значение и пути реализации воспитания подрастающего поколения на основе национальных ценностей в организациях образования костанайской области	13
Өтелбаева Салтанат Амантайқызы	Ыбырай жайында табылған тың деректер	17
Бектурганова Римма Чингисовна	Развитие инструментов формирования исследовательской культуры у будущих педагогов	20
Моисеева Людмила Владимировна, Балюкова Татьяна Владимировна	Формирование экологической картины мира есть новое направление развития образования России	26

**БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ БАЛАЛАР МЕН ЖАСТАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУДІҢ
ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ: ТӘЖІРИБЕ, ПРОБЛЕМАЛАР ЖӘНЕ ШЕШІМДЕР**

**ЦЕННОСТИ ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ И МОЛОДЕЖИ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ:
ОПЫТ, ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ**

Абатов Нурлыбай Тулепбергенович, Кадырова Айгуль Кеулимкосановна	Жастарға ұлттық тәрбие берудің мақсаты	30
Абдикирова Динара Аманжоловна	Тәрбие негізі–ұлттық құндылықтарда	34
Абдимоминова Дилдаш Каппаровна, Омарова Дильназ Кенжебековна	Құндылықтарға негізделген білім беру ортасын құрудағы геймификацияның рөлі	37
Абдуллина Татьяна Владимировна	Проблемы и возможности культурно–ценностной образовательной среды для развития функциональной грамотности на уроках русского языка и литературы	42
Абитова Вера Анатольевна	Формирование гармонично развитой личности дошкольников на основе ценностей через программу воспитания «Біртұтас тәрбие»	46
Айдарханова Айымгуль Мейрамбаевна, Нурмуханбетова Нургуль Нуркеновна	Формирование интереса к предмету химия через межпредметную связь	51
Айзверт Виктория Александровна, Шпехт Наталья Васильевна	Интеграция национальных ценностей в образовательный процесс младших классов на уроках литературного чтения, математики и изобразительного искусства	57
Аймуханова Карина Темировна	Научное видение понятий «инклюзивное образование», «менеджмент инклюзивного образования»	60
Акишева Балайым Жансеитовна, Айнабекова Акмарал Сабитовна	Білім саласындағы тәрбие құндылықтары: тәжірибе, мәселе, шешім ұлттық құндылықтар арқылы жас ұрпақты тәрбиелеу	63
Аликин Марк Игоревич, Лукьянченко Наталья Владимировна	Субъективное восприятие подростками – единоборцами занятий спортом	66
Алпысбаева Айнагуль Темирханговна, Карибаева Динара Булатовна	Роль и значение инклюзивного образования в современной школе	71
Альбекова Айжан Турсунбековна	Патриотическая направленность песен Розы Рымбаевой	74
Альдикенова Анар Альмухановна	Ұлттық құндылықтар мен жаңа педагогикалық әдістемелер: жастар тәрбиесі мен білім берудегі өзара ықпалы	79
Амантаева Айгуль Багитжановна	Природа философии знания	83

1 СЕКЦИЯ

Амирхамзин Наурызбай Касенғалиевич	Бастауыш сынып оқушыларының музыка сабағындағы шығармашылық әрекеті	86
Амрина Аклима Алпамышевна	Білімалушылардың негізгі құндылықтарды игерудегі «Біздің өлке» электрондық құралының орны	92
Анцупова Светлана Николаевна	Инклюзивное образование на уроках физической культуры в общеобразовательной школе	97
Аралбаева Айгүль Кенесовна	Ценности воспитания в образовании: анализ опыта и перспективы	99
Аргимбаев Темирлан Ерланович	Сокровища прошлого: сущность традиционных ценностей в современном воспитании	105
Атабаева Динара Хамитовна	Воспитание детей и молодежи в системе образования казахстана: ценности, вызовы и пути решения	109
Аухатова Рза Жансултанова, Мурзағалиева Кенжегүль Зайнуллиновна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында жастарды тәрбиелеудің негізгі құндылықтары	113
Аушамина Гулжан Заркимовна, Баймағанбет Маржан Мәлікқызы	Балалар арасында рухани және моральдық құндылықтардың өзгеруі: себептері мен шешу жолдары	117
Ахметғареев Дамир Рифағатович	Формирование экологической культуры через исследования: воспитание сознательности и ответственности	121
Ахметова Аймкуль Кадирбаевна, Жакаева Салтанат Ануарбековна	Концептуально–дидактическая модель подготовки студентов для музыкально–образовательной деятельности	126
Ахметова Данагул Нурмуханбетовна	Қазақ жұмбақтарындағы ұлттық дүниетаным көрінісі	131
Ахтай Жансая Маратқызы, Құлжанова Бақытгүл Райханқызы	Балалар мен жастарды тәрбиелеуде қазақ тілді жаңалық мәтіндеріндегі неологизмдер мен терминдердің рөлі	135
Аяпбергенова Алмагүль Бахитжановна	Бастауыш мектептегі заманауи тәрбиенің құндылықтары	139
Бабич Светлана Сергеевна	Формирование профессионально–личностных качеств будущего хореографа в процессе обучения в вузе	142
Баякенова Мадина Кусмановна	Роль образования в формировании ценностных ориентиров подрастающего поколения	146
Баженкова Наталья Владимировна, Магун Татьяна Ярославовна	Определение уровня стрессоустойчивости студентов института физической культуры	150
Баженова Эльмира Даулетхановна, Сәбит Айгүл Ғаниматқызы	Болашақ әлеуметтік педагогтың толеранттылығын қалыптастыру мәселесі	153

1 СЕКЦИЯ

Базарбаева Балганат Еркимбаевна	Тарихи тұлғалар жайлы білім беру арқылы жас буынды патриотизмге тәрбиелеу жолдары	157
Байгентов Бауржан Булатович	Воспитание нравственного, ответственного, инициативного и компетентного специалиста как важнейший фактор развития казахстанского общества	160
Баймаганбетова Айгерим Прмановна	Эссе как инструмент развития ключевых компетенций в цифровую эпоху: практический аспект	164
Байтенова Ляззат Бактыбековна	Платформа «qabilet»: современные решения для диагностики, профориентации и поддержки учеников	167
Байтикенова Умутгуль Какимбековна	Қазақстан тарихын оқытуда білім алушылардың тарихи құндылығын қалыптастыру	171
Бакатова Гульнара Актасовна	Современное воспитание: путь к гармоничному обществу	175
Бандурина Любовь Владимировна, Головки Наталья Григорьевна	Решение конфликтов в системе «семья–школа–общество»: пути и инструменты	180
Бекенова Салтанат Калихановна	Ақын Тұманбай Молдағалиевтің тұмадай тұнық жырлары	185
Бексултанова Раушан Каиржановна, Карашинова Алмагуль Серикбаевна	Мектептегі гуманитарлық пәнді концептуалды оқыту мен құндылықтар	190
Бектұрғанов Қуаныш Берікболатұлы, Әлім Назгүл Әлібекқызы	Оқушыларға тарихи сананы қалыптастырудағы «Қазақ халқының ұлт–азаттық көтерілістері» бағдарламасының рөлі	193
Беликов Илья Вячеславович, Чаплыгина Елена Владимировна	Физическая культура в системе физического воспитания в общеобразовательных учреждениях и высших учебных заведениях	198
Биримжанова Айгуль Каримовна, Ерманова Айгул Боранбаевна	Дебат технологиясын білім беру үдерісінде пайдаланудың маңызы және практикалық нәтижелері	201
Бисекенова Айкенже Сериковна	Көркем еңбек арқылы ұлттық құндылықтарды тәрбиелеу: тәжірибе, проблемалар және шешімдер	206
Блохина Светлана Ивановна	Интеграция ценностей в образовательный процесс: формирование гармоничной личности через развитие одаренности младших школьников	209
Бойко Елена Александровна	Речевое развитие как фактор воспитания и социализации детей с кохлеарной имплантацией в условиях специального дошкольного учреждения: опыт, проблемы, направления	214
Бокубаева Мария Жанабилловна, Бузанова Лямзия Амантаевна	Ценности воспитания: симфония традиций и современности	218

1 СЕКЦИЯ

Болотько Елена Николаевна	Системный подход к формированию экологической культуры обучающихся	223
Бондаренко Марина Ивановна	Ценности воспитания на уроках русского языка и литературы: фундаментальные основы и пути их развития	226
Бондарь Виктория Сергеевна	Роль учителя в формировании моральных ценностей у учащихся начальных классов	230
Брянова Айсзуле Есимжановна, Ибраева Гульнара Айтбаевна	Қазақ тілі сабақтарында ұлттық құндылықтар негізінде функционалдық сауаттылықты дамыту	234
Бублий Константин Григорьевич	Steam–технологии на уроках художественного труда : синтез и творчество науки	238
Буляканова Юлия Маратовна, Демисенова Шнар Сапаровна	Методы диагностики уровня развития социального интеллекта студенческой молодежи	243
Бурбаева Лаура Ахатовна	Исследовательские навыки в условиях инклюзивного образования	248
Бушенеева Култай Бияхметовна, Сагадиева Кенжегуль Биахметовна	Жаратылыстану бағытындағы пәндерін интеграциялауда жаратылыстану сауаттылығын қалыптастыру	252
Винникова Лидия Васильевна, Кравченко Ольга Александровна	Воспитание духовных ценностей в контексте изучения лексических тем на уроках русского языка в старших классах	255
Вяжевич Анна Викторовна	Роль интегрированных уроков истории в совершенствовании гражданского образования	259
Габайдулина Алёна Тимуровна, Пузеп Любовь Геннадьевна	Тревожность младших школьников как психолого–педагогическая проблема	263
Гаврилова Любовь Максимовна	Воспитательный потенциал учебных дисциплин педагогического образования	266
Гавриляк Инна Михайловна, Солоха Ирина Константиновна	Изучение родного края как средство гражданско–патриотического воспитания младших школьников	269
Гаркуша Ольга Николаевна	Формирование гармоничной личности через единство образования и воспитания	274
Гелисханов Сергей Сергеевич, Гелисханова Анастасия Андреевна	Эффективность волейбольных секций в образовательных учреждениях: опыт и перспективы	277
Гимельрайх Алена Николаевна, Михайленко Светлана Валерьевна	Ценности воспитания в детском саду: опыт, проблемы и решения	281
Горпенко Наталья Андреевна	Реализация ценностей программы «Біртұтас тәрбие» в работе куратора	285
Грохольская Нина Георгиевна	Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях	288

1 СЕКЦИЯ

Гуныкина Надежда Владимировна	Ценности воспитания детей и молодёжи в системе образования: опыт, проблемы и решения	292
Дементей Наталья Николаевна	Стратегии сопровождения родителей в вопросах воспитания детей поколения Z в практике работы современной школы	297
Джубатыров Рустам Хозе–Диасович	Военно–патриотическое воспитание молодежи: опыт	301
Джумабекова Жанслу Оралбековна	Социальные сети и воспитание подрастающего поколения: вред или польза?	304
Дмитриева Татьяна Викторовна, Норкина Елена Александровна	Казахские национальные игры как средство социально–личностного и патриотического воспитания детей дошкольного возраста	309
Дмитрийчук Алена Валериевна, Чешенко Анастасия Владимировна	Ценности воспитания детей и молодёжи в системе образования: опыт, проблемы и решения	312
Досымова Замзагул Муратбековна	Жазылым дағдысын дамыту – оқушылардың жүйелі ойлауын қалыптастырудың құндылығы	316
Ермаганбетова Анар Бахитбековна, Абдиркенова Ақбидаш Капановна	Жалпыадамзаттық құндылықтар негізінде студенттерге рухани – адамгершілік тәрбие беру мазмұнының теориялық негіздері	320
Ерманова Рузанна Ергазыевна, Королёва Анжелика Андреевна	Интеграция традиционных и современных подходов как средство формирования основных ценностей в системе дошкольного образования	325
Есекеева Гафура Маликовна	Воспитание через межпредметную интеграцию: формирование ценностного восприятия у младших школьников	329
Есеналина Асемгуль Киясовна, Филатова Алла Николаевна	Педагогическое наследие ы. Алтынсарина в практике дошкольного воспитания и обучения	332
Есионова Алла Николаевна	Stem компетенции как первый этап профессионального образования школьников	335
Жагипаров Султан Айбекович, Исенов Утеген Ихсанович	Ценности воспитания в контексте истории детских домов Костанайской области	340
Жакаева Салтанат Ануарбековна, Ахметова Аймуль Кадирбаевна	Организация обучающего процесса приемам формирования педагогической техники будущего педагога–музыканта	346
Жалғасова Ақтоты Турғанбайқызы	Қазіргі білім беру және жеке тұлғаның бағдарлар құндылықтары	352
Жамантаева Динара Муратовна, Мурзахметов Дамир Кайргельдинович	Возможные вызовы, связанные с духовно–нравственным воспитанием молодежи в современных социокультурных условиях	355

1 СЕКЦИЯ

Жаркимбекова Роза Тыныштыковна	Ғылыми жоба аясында отанға сүйіспеншілігін арттыру арқылы патриотизмге тәрбиелеу	359
Жаркова Виктория Викторовна	Роль английского языка в поддержке образовательных ценностей инклюзивного образования	363
Жвирбля Ирина Леонидовна	Реализация воспитательного потенциала учебных занятий по белорусскому языку и литературе как основа развития личности учащегося	367
Жексенаева Жаннур Калибековна, Жұмағазина Мәлдір Серғазықызы	Халықтық педагогика арқылы балалардың эстетикалық талғамын арттыру ерекшеліктері	372
Жумабаев Мейрамғали Қонысбаевич, Мейрамғалиева Айжан Мейрамғалиевна	Дарынды дара туған өнер тұлғасы–Болат Хамзиннің өмірі мен шығармашылық жолының құндылықтары	376
Жумабаева Анар Жумабаевна, Казбеков Ануар Талғатович	Жастар арасында құндылықтардың өзгеруі	380
Жунусова Толқын Каирхановна	Ұлттық құндылықтардың рөлі мен маңызын жаңашаландыру арқылы мемлекеттік тілді меңгертуді жүзеге асыру	383
Жусупова Дина Жетписпаевна, Аргонгазина Асель Аделкановна	Искусство войлоковаления как средство развития эстетического вкуса у детей младшего школьного возраста	386
Замалетдинова Зальфира Исхаковна, Ахметшина Гульсия Хабриевна	Современные подходы к организации воспитательной работы в школе	390
Зубко Наталья Николаевна, Лапытько Владимир Владимирович	Возможности STEAM – образования для развития творческого потенциала детей в системе дополнительного образования	393
Ибраева Сауле Турсынгазиновна	Оқушылар мен Абай әлемін меңгерту үшін құрастырылған авторлық жұмыстың тәрбие берудегі маңыздылығы	397
Иванина Светлана Анатольевна, Лоза Илона Станиславовна	Воспитание ценностных качеств личности у учащихся с ООП в системе деятельности учителя – логопеда	400
Изделюева Салима Сайлаубаевна, Ибраева Муслима Булатовна	Воспитание профессиональной ответственности у будущих специалистов зерноперерабатывающих производств	405
Иманбаев Алимжан Шайзатович	Скаутский метод в системе воспитания детей и молодежи	408
Иманбекова Калдыгул Сиазбековна	Шешендік өнердің қалыптасу тарихы және ерекшелігі	412
Исенова Гулмаржан Берішбайқызы	Тарих пәні негізінде факультатив сабағының құндылығы ретіндегі инновациялық әдістері	416
Исергепова Салтанат Душановна, Аманова Сара Самратовна	Білім алушылардың бойында ұлттық тәрбие құндылықтарын қалыптастырудың маңызы	420

1 СЕКЦИЯ

Исина Асем Балгабаевна, Кәріғұл Баян Қайырханқызы	Проблемалық оқытудың PBL мен FILA әдістері арқылы ақпаратты талдау дағдысын дамыту	424
Исмагзанова Махабат Манашевна	Условия формирования навыков softskills посредством современных приемов обучения на уроках химии	428
Кабдрахметова Жанна Болатовна, Жусупова Дина Жетписпаевна	Развитие креативного мышления на уроках художественного труда у учащихся старших классов общеобразовательной школы	431
Қажығалиева Жанат Башаринқызы, Даулеткереева Нұрлыгүл Жүзбайқызы	Ы.Алтынсариннің педагогикалық идеялары мен қазіргі білім беру құндылықтарының сабақтастығы	436
Кадралинова Жасмина Нурлановна, Байжанова Сауле Аскарбековна	Формирование национальных ценностей у младших школьников на основе Единой программы воспитания	442
Какимжанова Бибигуль Магазовна, Сейткалиева Айткуль Габдурахмановна	Ақпараттық технологияларын оқу үрдісінде қолданудың оқушыға деген құндылығы және тиімділігі	447
Калиева Айнур Молдашевна	Оқушылардың сенімді, еркін сөйлеуіне эмоционалды интеллект тәсілдерінің әсері	451
Калимжанова Роза Лаиковна, Фаттахутдинова Анастасия Радиковна	Функциональная грамотность как основа воспитания компетентной молодежи	455
Карабаев Серик Дусембиевич	Обсуждение исторических личностей и событий на уроках истории: воспитание ценностей и развитие критического мышления	460
Карабаева Жибек Дусембаевна	Музей – центр патриотического воспитания	462
Каримова Наилия Хакимовна, Тамилина Оксана Михайловна –	Развитие детского творчества через разъяснения детям дошкольного возраста истории возникновения и значения орнаментов казахского народа	468
Карякин Юрий Сергеевич, Калжанов Марат Умирбекович	Использование искусственного интеллекта, направленных на формирование математической грамотности в средней школе	473
Кашарин Алексей Сергеевич	Ценности физического воспитания в контексте формирования здорового образа жизни у подростков	476
Кенжетай Шолпан Үсенқызы, Бураканова Галия Мысыгутовна	Қазақстан жастары арасында онлайн мамандықтар мен білім беру танымалдығы: трендтер мен себептер	480
Ким Яна Владимировна	Проблема развития профессионального самосознания будущих педагогов	485
Кишкимбаева Замира Болатбековна, Шалгимбекова Кенжегүл Сапышевна	Ответственность подростков: ключевые аспекты воспитательного процесса в школе	489

1 СЕКЦИЯ

Климашева Юлия Витальевна, Шимке Алина Игоревна	Развитие и формирование познавательной активности детей	492
Клименко Анна Ивановна	Гендерные особенности в проявлении эмпатии у современной молодежи	499
Климченко Светлана Александровна	Духовно–нравственное воспитание школьников на уроках литературы (из опыта работы)	503
Кожаниязова Асель Ермаковна, Мускина Айнура Нурлановна	Біліктілікті арттыру курстарында мұғалімдердің балалар мен жастарды тәрбиелеудегі құндылықтық бағыттары: педагогикалық стратегиялар мен әдістемелік тәсілдер	507
Кожаметов Николай Серикович	Жалпы білім беру мектептерде білім алушылардың әлеуметтік интеллектін дамытудың маңызы	511
Кожубаева Айнагуль Жагпаровна	Истоки происхождения и история развития традиционного этикета казахского народа	515
Колмагорова Марина Михайловна, Бушуева Ольга Ивановна	Первые шаги к будущей профессии: профориентация младших школьников	520
Конвисарова Людмила Александровна	Духовно–нравственное воспитание обучающихся на примере русской классической литературы	523
Коныршина Ерсин Сериковна	Ғ. Мүсірепов мұралары: Жастарды тәрбиелеудің құндылықтық негіздері және заманауи білім беру жүйесі	527
Крикливец Оксана Александровна	Научно–популярная литература как средство расширения кругозора по физической культуре детей старшего дошкольного возраста	530
Крузе Светлана Владимировна	Геймификация организованной деятельности как путь к формированию личностных ценностей воспитания детей дошкольного возраста	533
Крутик Анара Сабыржановна	Образование и нравственные ориентиры субъектов образования	537
Куатбаева Айгуль Серкибаева	Казахстанский патриотизм: идея, проблемы формирования	540
Kudritskaya Marina, Kopeikina Lubov	English teaching as a tool for students' personal growth, social development, and instilling values of global awareness: experience and problem solving	543
Кудряшова Татьяна Александровна, Султанова Динара Акилбековна	Формирование духовно–нравственных ценностей на уроках русского языка у учащихся среднего звена через прием моделирования	549
Кузнецова Елена Сергеевна	Формирование и развитие личной системы ценностей учащихся на уроках биологии	554

1 СЕКЦИЯ

Кузнецова Светлана Геннадьевна	Воспитание ценностей через математику: опыт и перспективы	557
Курилова Светлана Васильевна, Мусина Галия Тюлюбаевна	Воспитание молодежи: ценности и проблемы современного образования	562
Курмангалиева Елена Петровна	Особенности воспитания и ресоциализации взрослых школьников в условиях пенитенциарной системы	565
Курмушова Римма Галиевна	Воспитание волевых качеств младших школьников	570
Куснирярова Зарина Муратовна, Шалгимбекова Кенжегуль Сапышевна	Программа развития ценностных ориентаций у старших подростков колледжа	575
Кушебаева Зауре Кабдырахмановна	Формирование ценностей у младших школьников: традиции, проблемы и современные решения в системе образования	578
Қабылова Айжан Сағатбековна	Білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарға тәрбие берудің деректанулық көзі ретінде түркі ойшылдарының танымын заманауи құндылықтармен сабақтастыру	581
Құрман Несібелі Жәкенқызы, Курманова Бактыгул Жәкеновна	Ыбырай Алтынсарин мұраларындағы жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесі	586
Лаврентьева Яна Александровна	Различные подходы к определению и достижению личностных результатов образования	592
Лазута Елена Владимировна	Проектная деятельность как способ социализации в специальном и инклюзивном образовании	595
Лобова Кристина Алексеевна	Особенности межличностных отношений между одноклассниками у детей младшего школьного возраста	598
Магамбетова Аида Дусембаевна	Роль игры в формировании ценностей у детей дошкольного возраста	601
Макарова Ольга Николаевна, Макаров Алексей Максимович	Формирование знаний о родном городе с помощью иммерсивных технологий в контексте воспитания	605
Марзабаева Людмила Ивановна, Ярочкина Елизавета Викторовна	Ценности как основа воспитания, на примере реализации программы «Біртұтас тәрбие» в школе	608
Матуняк Наталья Анатольевна, Корабельникова Ольга Борисовна	Системный подход к решению задач духовно–нравственного воспитания в дошкольной образовательной организации: из опыта работы	614
Махамбетов Жадыгер Турсынович	Ыбырай Алтынсарин шығармаларындағы ұлттық құндылықтар	619

1 СЕКЦИЯ

Махина Сарсенкуль Куандыковна, Жүсіпбек Индира Батырқызыт	Тұлғаны тәрбиелеуде ұлттық құндылықтарды пайдалану	623
Медиубаева Гульбаршин Жабраиловна, Исмурзина Римма Сериковна	Многогранное наследие великих педагогов для подрастающего поколения	629
Мезгильбаева Зере Мухаммедовна, Демченко Алена Сергеевна	Особенности использования архетипов в художественном тексте	633
Мейірханова Айдана Асылханқызы, Измаганбетов Ануар Казтаевич	Инклюзивті білім беру жүйесіндегі тьютор қызметінің ерекшеліктері	637
Мерген Әділхан Саянұлы	XIX–XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы халыққа білім беру мәселесі тарихынан	641
Минтюкова Светлана Александровна, Радина Ирина Ивановна	Патриотическое воспитание дошкольников: традиции, ценности и современные подходы	646
Молдабаева Меруерт Раульевна, Калимжанова Роза Лаиковна	Soft skills как инструмент формирования воспитательных стратегий у будущих педагогов	650
Молдабекова Бақытжамал Коренқызы	Біртұтас тәрбие: сапалы білім берудегі маңызды қадам	656
Мунбаева Назгул Садрagyзамовна	XIX ғасырдың 60 – жылдарындағы педагогикалық қозғалыс және оның Ыбырай Алтынсаринге тигізген ықпалы	661
Мурзагалиева Салтанат Дамировна, Джунусова Гулжазира Жомартовна	Біртұтас тәрбиенің отбасы тәрбиесіндегі артықшылығы	665
Мусаева Малика Саид–Ахметовна	Духовно–нравственное воспитание школьников посредством чтения художественной литературы	670
Мұсаева Жадыра Рахманбердіқызы, Мамбетова Нургул Умиртаевна	Білім беру жүйесінде тәрбиелік құндылықтарды дамытудағы оқылымның рөлі	673
Мустафинов Дархан Батырханович, Демисенова Шнар Сапаровна	Психологические аспекты выбора профессии в подростковом возрасте	678
Мухаметчина Сашида Хуснутдиновна	Проблемы и вызовы в воспитании детей в современных условиях: опыт педагогов	683
Назмутдинов Ризабек Агзамович, Жамбулов Жасулан Самратович	Воспитание семейных ценностей обучаемых как фактор регуляции их поведения	687

1 СЕКЦИЯ

Налобина Галина Юрьевна, Пронькина Оксана Валентиновна	Решение воспитательных задач в ходе подготовки и проведения промежуточной аттестации в форме демонстрационного экзамена по специальности 46.02.01 «Документационное обеспечения управления и архивоведения»	692
Натигулова Гульзия Жумагалиевна, Демисенова Шнар Сапаровна	Психолого– педагогические условия развития толерантности личности подростка	695
Нефедова Галина Александровна	Инновационные методы обучения в краеведении	699
Нургалиева Ульмекен Максуткановна	Роль образования в формировании ключевых ценностей у детей и молодежи: современные вызовы и эффективные методы	702
Нурсаитова Айнагуль Икрамовна	Творческая деятельность как инструмент воспитания личности ребенка в условиях дворового клуба	706
Нурушева Гюльмира Ерблановна	Анализ основных проблем воспитания в современной системе образования казахстана	709
Нурымова Салтанат Ибраевна	Роль педагога в социально– психологической адаптации детей: ключ к успешному воспитанию	713
Ныгыманова Жансая Толегеновна, Кудекенова Шолпан Мукашевна	Баладағы мінез–құлық мәселелерін шешудегі тәрбиешінің стратегиялары	717
Омарова Айдана Бейсенбайқызы	География сабағында ұлттық құндылықтар негізінде жеке тұлғаны рухани – адамгершілікке тәрбиелеу	720
Омарова Гульнара Булатовна	Формирование этнического самосознания младших школьников через национальные ценности	725
Орлянская Александра Валериевна	Роль педагога – наставника детского объединения юных инспекторов движения в формировании культуры Безопасного поведения на дорогах у обучающихся	728
Оспанова Салтанат Асаниязовна	Театральная деятельность как средство успешной социализации школьников	731
Оспанұлы Серікбай, Мырзағалиева Күлзада Мешітбайқызы	Алғашқы ұлттық мектептің ағартушылық– тәрбиелік құндылықтары	735
Петерс Виктория Ивановна, Казакова Ольга Викторовна	Нейрогимнастика как средство развития мелкой моторики младших школьников с задержкой психического развития	739

1 СЕКЦИЯ

Приходько София Алексеевна	Мультфильмы как эффективное средство воспитания и обучения английскому языку в начальной школе	744
Рсаева Бибигуль Козбаевна	Ценности воспитания в образовательном процессе: проблемы и возможные решения	748
Сабиржан Шынар Тиштиковна	Болашақ педагогтарды оқушылардың мәдени тынығуын ұйымдастыруға дайындаудың практикалық әдістері	752
Сагадиева Кенжегуль Бирахметовна, Токтамысова Гульмира Карасаевна	Білім беру жобасын іске асыруда педагогикалық ұжымның командалық жұмысын басқару	757
Сагандыкова Жанаргуль Бисимбаевна, Риженова Екатерина Терентьевна	Особенности работы куратора по формированию ценностных ориентаций студентов первого курса технических специальностей	762
Садуакасова Сауле Макеновна, Ниязбекова Мейрамгуль Рахымбековна	Адамгершілік – адамның асыл қасиеті	765
Салимбаева Ғалиябану Қалқамановна, Бегембаева Балжан Серикбаевна	Баланың шығармашылық дамуы: тәрбиешінің тиімді әдіс-тәсілдері	768
Сапарғалиева Асем Сейтмаганбетовна	Мектепте оқушыларды тәрбиелеудің құндылықтары: тәжірибе, проблемалар және шешімдер	772
Сарбасов Арман Асланович	Теоретические аспекты формирования лидерских качеств у студентов в образовательной среде	775
Сатубалдина Валентина Сансызбаевна	Учить и воспитывать человека – значит определить судьбу нации (о заслуженном учителе РК – Каримсаковой Аккенже Каршегеновне)	777
Сатылы Айғаным Елубайқызы	Оқушыларды креативтілікке үйретудің әдіс-тәсілдері	780
Сәкен Жазира Наурызқанқызы, Сарова Жұлдызай Ермекғалиевна	Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық еңбектеріндегі гумандық ой-пікірлердің теориялық аспектілері	784
Сергазина Зинегуль Джумадиловна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында оқу сауаттылығын дамыту әдістері	788
Сероус Мария Степановна, Сероус Константин Владимирович	Как помочь ребенку стать счастливым: воспитание эмоционального интеллекта в школе	791
Слесарева Тамара Васильевна	Интеграция мультикультурного контента в образовательные программы как инструмент формирования толерантности в условиях глобализации	795

1 СЕКЦИЯ

Смирнова Анастасия Юрьевна	Патриотическое воспитание детей по средствам изобразительного и декоративно–прикладного искусства	801
Степаненко Елена Ивановна	Цифровая этика в воспитании подростков в условиях информационного общества	805
Степанов Евгений Сергеевич, Сегизбаева Кенжегуль Кунусбаевна	Практика реализации регионального компонента на уроках русского языка в средней школе	810
Степанова Александра Анатольевна, Болих Зайнура Хасановна	Экологические ценности в воспитании детей и молодежи в системе образования: опыт, проблемы и решения	814
Степанова Яна Альбертовна, Ким Елена Вячаславовна	Духовно–нравственное воспитание личности ребёнка на современном этапе: особенности, условия и опыт	818
Столяренко Ольга Александровна, Еретнова Алёна Валерьевна	Ценности воспитания детей и молодежи в системе образования: музыка как инструмент формирования личности	822
Суворова Ирина Николаевна	Воспитательный потенциал и возможности учебного предмета «Музыка»	828
Сулима Светлана Владимировна	Роль учителя в формировании духовно–нравственных ценностей у детей младшего школьного возраста	831
Султанова Айкерім Малшыбайқызы, Сұлтанов Қабдрахман Қабдікәрімұлы	Медиабілім беру үрдісінде жасөспірімдердің құндылықтар әлемі: тәжірибе проблемалар және шешу жолдары	835
Сыздыкова Бакыт Сапарбековна	Духовно–нравственное воспитание на уроках физики	840
Тажибаева Бахиткуль Калжановна, Садыкова Базаргуль Сапарбековна	Білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеуде ұлттық құндылықтарды меңгерту	845
Taubayev Zharas Turysbekovich, Yerlan Akmaral Yerlankyzy	Modern issues of forming intercultural communicative competence in flt	850
Темирбаев Мурат Ермуханович, Тойымбетова Динара Серикбаевна	Ценности воспитания обучающихся в системе школьного образования: опыт проблемы и решения	856
Темих Наталья Николаевна, Рогач Светлана Петровна	Нравственно – патриотическое воспитание детей дошкольного возраста средствами физической культуре	860
Тешебаев Абдимиталип Кубатбаевич	Социокультурная и образовательная среда, как важнейший фактор формирования гражданской позиции старшеклассников	863
Титаренко Людмила Григорьевна	Национальные ценности – основа системы непрерывного образования	866

1 СЕКЦИЯ

Тойганова Айнур Жанайдаровна, Жукетаева Рыскуль Болтабековна	Мектепке дейінгі жастағы балалардың тәрбиесі мен құндылықтық бағдарлары: Ыбырай Алтынсарин идеяларының маңызы	871
Токтамысова Гульмира Карасаевна	Формирование личностных смыслов в управлении и самоорганизации деятельности учителей школы	875
Токтарова Раушан Сайлаубековна, Рысмухамбетова Жадра Султановна	Құндылықтарға негізделген тәрбие: мектеп, отбасы және қоғамның өзара байланысы	879
Толегенова ШолпанТолегеновна	Формирование нравственных ценностей на уроках истории	883
Тохтыев Аршедин Шайдинович, Қожамкулов Райымбек Аманбекұлы	Инновациялық әдістерді қолдану «дене тәрбиесі» пәні бойынша белсенді дайындық	886
Төремұрат Гүлдина Тәңірбергенқызы	«Менің ағылшынша–дүйсенбім» бағыт–бағдарындағы тәрбиелеу құндылықтары	890
Троценко Татьяна Александровна, Бибина Александра Александровна	Повышение качества образования – важнейшее условие формирования и развития функциональной грамотности школьников с особыми образовательными потребностями	894
Тукенова Гүлім Маратовна	Оқу–тәрбие үдерісінде білім алушылардың медиақұзыреттілігін қалыптастыру	897
Тулипбергенова Дарина Айтбаевна, Калжанов Марат Умирбекович	Педагогический потенциал курса по выбору «задачи с параметрами» для формирования ценностей в образовательной среде	901
Тургаева Гульсара Аманжоловна, Кельдибаева Багиткуль Аманжоловна	Ыбырай Алтынсарин шығармаларының құндылығы	905
Турсинбекова Айнаш Оманбековна, Жумабаева Айкуль Каженовна	Оқушылардың рухани адамгершілік қасиеттерін сыныптан тыс жұмыстар арқылы қалыптастырудың ерекшеліктері	910
Тусурғалиева Лира Тажмухановна	Біртұтас тәрбие: әлеуметтік жобалар – ұлағатты ұрпақ қалыптастыратын тағылымды тәлім негізі	914
Тюлепбергенова Жасмина Жастарбековна, Назмутдинов Ризабек Агзамович	Проблема содействия духовно – нравственному становлению личности обучающихся	919
Уайсова Бибикуль Алдабергеновна, Қажаева Ақерке Өмірзаққызы	Жаңашыл ұстаз, сапалы білім, заманауи адал ұрпақ	923
Умарова Жумакуль Кубегеновна	Художественная литература как средство развития диалогической речи у дошкольников с нарушениями слуха	927

1 СЕКЦИЯ

Устименко Татьяна Петровна	Формирование семейных ценностей у студентов колледжа	930
Усембаева Асия Хамитовна	Глобализация и ценности воспитания	935
Утегенова Бибикуль Мазановна	Ыбырай Алтынсарин туралы архив материалдарын зерттеудегі құндылықтары	939
Утельбаева Мария Васильевна	Эффективные способы повышения уровня экологического воспитания младших школьников во внеклассной деятельности	943
Франк Антонина Степановна, Заводиленко Юлия Михайловна	Применение кейс–метода на уроках литературы как средства воспитания этических качеств старших школьников	947
Хайдукаева Элина Руслановна, Сарсекова Алтынгүль Каршыгаевна	Воспитание личности в эпоху перемен: школа как пространство формирования ценностей	951
Хакимова Гульжан Естаевна	Оқу – тәрбие үдерісінде ұлттық құндылықтарды қалыптастыру	954
Хасенова Айдана Куашпаевна, Якимова Виктория Юрьевна	Воспитание национальным ценностям обучающихся в рамках классного часа	959
Хасенова Карлыгаш Кужубаевна, Фирсова Полина Анатольевна	Пути реализации духовно–нравственного воспитания на основенациональных ценностей	963
Хизбулаева Эльмира Владимировна, Сумамбаева Саяхат Акимжановна	Воспитание у студентов–хореографов пластической выразительности посредством модерн танца	967
Хураскина Галина Сергеевна	Работа классного руководителя для создания безопасной и поддерживающей образовательной среды	971
Чебейко Ирина Евгеньевна	Социальные и этические вопросы воспитания ценностей в системе инклюзивного образования на логопедических занятиях	974
Черанёв Юрий Сергеевич, Лящук Анастасия Николаевна	Использование концепции экосистемности художественного произведения как инструмента развития социально–эмоциональных компетенций в образовательной среде	978
Чубыкина Светлана Андреевна, Казакова Ольга Викторовна	Пальчиковые игры с применением массажера су–джок как средство развития мелкой моторики детей с задержкой психического развития дошкольного возраста	983
Шагатаева Саня Мержакуповна	Жас ұрпақты ұлттық құндылықтар арқылы тәрбиелеу	986

1 СЕКЦИЯ

Шаймаганбетова Салтанат Турсынбековна	Қазақ ойшылдарының адамгершілік тәрбие туралы ойлары	989
Шакиров Нағашыбай Мейрамұлы	Музыка – эстетикалық тәрбиенің маңызды бөлігі	993
Шамбулова Катя Едегеевна	Языковой портфель как инструмент оценки и самооценки учеников	997
Шилина Ирина Вячеславовна	Формирование ценностей через социальное партнёрство семьи, школы и общества	1002
Шилинг Галина Сергеевна, Джикидзе Елизавета Зазановна	Воспитательный потенциал урока математики	1006
Шиляев Илья Александрович, Калимжанова Роза Лаиковна	От авторитарности к сотрудничеству: влияние эмоционального интеллекта учителя на демократизацию образовательного процесса	1009
Шинболатова Гульжан Жарасовна	Роль учителя в условиях ценностных установок у школьников	1014
Шнарбаева Гульбану Кабдушевна	Нравственное воспитание в системе образования казахстана: ценности, вызовы и перспективы	1018
Шолкубаева Райжан Муслипақызы, Изделева Галия Аудановна	Тұлға қалыптастыруда ұлттық құндылықтар негізінде білім мен тәрбие беру	1023
Щеглова Наталья Николаевна	Формирование системы эстетических ценностей подростков через призму образа автора и образа рассказчика (на материале «Рассказа о море» Ф. Искандера»)	1028
Энес Александр Петрович, Мамчур Александр Владимирович	Воспитание через гимнастику на уроках физической культуры: проблемы и пути их решения	1032
Эрназаровой Гулнора Облакуловна, Мирзакулова Нигора Азимовна	Необходимость формирования педагогических ценностей у будущих педагогов	1036
Эрназаровой Гулнора Облакуловна, Назарова Дилфуза Холмирза кызы	Экзистенциальный подход в воспитании молодежи	1039
Юлдашева Инабад Ашуралиевна, Жумаева Юлдуз Расуловна	Развитие ценностной ориентации у студентов	1043
Юсупова Асель Маратовна, Гальчук Анна Николаевна	Создание мультфильмов в детском саду, как способ развития коллективизма	1048